

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет романської філології та перекладу

Кафедра теорії та історії світової літератури

КУРСОВА РОБОТА

з історії зарубіжної літератури

**на тему: «Літературна Свідомість Італійців: трансформація національної
ідентичності в романістиці ХХ - ХХІ ст.»**

Студентки 3-го курсу, групи МЛіт 11-21

напряму підготовки «Література»

спеціальності 035.052 Романські мови та

література (переклад включно), перша – італійська

Кришко Діани Сергіївни

Керівник професор кафедри Мадлена Едуардівна Шульгун

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії _____

(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

м. Київ – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ	6
1.1. Початок 20-го століття: націоналізм і творчість Габріеле Д'Аннунціо.....	6
1.2. Період міжвоєнних років та повоєнного відновлення: критика Бенедетто Кроче.....	10
1.3. Післявоєнний період: від футуризму до ностальгії за традиціями.....	14
РОЗДІЛ 2 СУЧАСНА ІТАЛІЙСЬКА РОМАНІСТИКА ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ ...	19
2.1. Літературна свідомість кінця 20-го століття: від експерименталізму до глобалізації	19
2.2. Італійська література 21-го століття: пошук нового виразу ідентичності ...	21
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Тема дослідження про літературну свідомість італійців та трансформацію національної ідентичності в романістиці XX-XXI століть є надзвичайно актуальною з декількох причин. По-перше, література завжди була важливим дзеркалом суспільства, відображаючи та аналізуючи його цінності, перетворення та конфлікти. По-друге, Італія являє собою унікальну культурну платформу, яка відіграє важливу роль у формуванні європейської ідентичності та взаєморозуміння. Таким чином, аналіз літературної творчості італійських письменників протягом останніх двох століть дозволяє краще зрозуміти динаміку розвитку суспільства, зміни в національному самосприйнятті та способи, якими ці трансформації відображаються в культурному дискурсі.

Дослідження такої теми має велике значення в контексті сучасної політичної та культурної ситуації в Італії та Європі загалом. У зв'язку зі зростанням міграційних потоків, політичних та економічних криз, а також глобалізацією, національна ідентичність стає предметом глибоких дебатів та переосмислення. Літературна творчість, зокрема романи, як найбільш доступний та емоційно збагачений формат, стає важливим інструментом для висвітлення цих питань.

Крім того, романи XX-XXI століть відображають значний розмах інтелектуальних, соціальних та культурних змін, що відбулися в італійському суспільстві. Вони стають своєрідними документами того часу, що розкривають не лише індивідуальні переживання персонажів, а й загальні тенденції та проблеми. Наприклад, відображення політичних та соціальних революцій, економічних криз, змін у структурі сім'ї, взаємовідносин між різними соціальними класами, а також гендерні ролі та ідентичність.

Значну увагу варто приділити також аналізу впливу трансформацій у літературній свідомості на культурну та мовну політику держави. Італійська література відіграє важливу роль у збереженні та розвитку мови, культури та

історичної пам'яті. Зміни в способі усвідомлення себе як нації та відношення до інших національних груп можуть впливати на політику культурного розвитку, білінгвізм, мовну політику та інші аспекти, які мають важливе значення для збереження культурного різноманіття та національної ідентичності.

Нарешті, в контексті сучасних глобальних викликів, таких як кліматична криза, масова міграція та пандемія, роль літератури відіграє особливе значення. Романи стають не лише джерелом розваги та розвитку, а й місцем, де люди можуть знайти відповіді на складні питання та знайти способи адаптації до нових реалій. Таким чином, аналіз трансформації національної ідентичності в італійській романістиці XX-XXI століть дозволяє краще зрозуміти не лише саму італійську культуру, а й загальні тенденції сучасного світу.

Узагальнюючи, тема дослідження про літературну свідомість італійців та трансформацію національної ідентичності в романістиці XX-XXI століть є актуальною через її важливість для розуміння сучасного італійського суспільства, культурних процесів, міжнаціональних взаємин та глобальних викликів.

Мета дослідження полягає у глибокому аналізі та розумінні трансформації національної ідентичності в італійській романістиці XX-XXI століть з точки зору літературної свідомості.

Для досягнення мети, нами були поставлені наступні **завдання дослідження:**

- Розкрити початок 20-го століття: націоналізм і творчість Габріеле Д'Аннунціо;
- Дослідити період міжвоєнних років та повоєнного відновлення: критика Бенедетто Кроче;
- Проаналізувати післявоєнний період: від футуризму до ностальгії за традиціями;
- Розкрити літературну свідомість кінця 20-го століття: від експерименталізму до глобалізації;

– Проаналізувати італійську літературу 21-го століття: пошук нового виразу ідентичності.

Об'єктом дослідження є літературна творчість італійських письменників у ХХ-ХХІ століттях.

Предметом дослідження є трансформація національної ідентичності в романістиці ХХ-ХХІ століть та вплив цих змін на літературну свідомість італійського суспільства.

РОЗДІЛ 1

ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ

1.1. Початок 20-го століття: націоналізм і творчість Габріеле Д'Аннунціо

Початок 20-го століття в Італії був періодом, коли націоналізм мав значний вплив на культурні, політичні та соціальні процеси. У цей період італійське суспільство зазнало значних трансформацій, а творчість письменників, таких як Габріеле Д'Аннунціо, відіграла важливу роль у формуванні національної ідентичності та культурного образу країни. Габріеле Д'Аннунціо, відомий як один із найвидатніших письменників епохи, став представником не лише італійської літератури, а й символом італійського націоналізму та патріотизму [1].

Д'Аннунціо народився 12 березня 1863 року в Печцце, Італія, і здобув визнання як письменник, поет, журналіст та політик. Його творчість була вкрай впливовою в італійському літературному середовищі того часу і залишається об'єктом вивчення для сучасних науковців. Зокрема, його праці активно вивчалися як приклад взаємодії літератури з політичними та соціальними реаліями епохи.

У своїх творах Д'Аннунціо відображав дух націоналізму та патріотизму, що був характерним для його часу. Він часто використовував історичні теми та образи, які сприяли підтримці ідеї італійської єдності та відродження. Його романи, такі як "Л'Арно деї брільянті" (1889) та "Іл Фуорнарї" (1904), вражали своєю енергією та патосом, відображаючи драматичні перипетії італійської історії та вихід народу на шлях величчя та слави.

Одним із ключових аспектів творчості Д'Аннунціо була його здатність відтворювати національний характер та дух італійського народу. Він створював образи сильних, відважних та вірних героїв, які відображали ідеали італійського патріотизму та віри в майбутнє країни. Ці образи стали символами національної гордості та самосвідомості [2].

Проте, важливо відзначити, що творчість Д'Аннунціо була також предметом критики за його політичні погляди та методи. У своїх романах він часто пропагував ідеї націоналізму та великої Італії, що викликало обурення в ряді кіл італійського суспільства, особливо серед представників лівих та революційно налаштованих груп.

Попри свій великий вплив і популярність, творчість Д'Аннунціо також викликала певні контрверзії і суперечки в літературному середовищі. Його стиль та погляди не завжди знаходили однозначне розуміння та підтримку серед критиків і співробітників. Багато хто вважав його творчість схильною до перебільшення та романтизації італійської історії та культури. Деякі критики вказували на його ідеалізацію і вигодування "міфом" італійського націоналізму, що, на їхню думку, відвернуло увагу від реальних проблем сучасного суспільства.

Незважаючи на критику, творчість Д'Аннунціо залишається важливим феноменом в італійській літературі, який відображає глибинні соціальні та культурні процеси початку 20-го століття. Його внесок у формування італійської національної ідентичності та культурного образу країни не може бути переоцінений. Він став одним із символів того часу, письменником, який сприяв утвердженню національного самосвідомості та патріотизму [3].

Зокрема, творчість Д'Аннунціо відобразила дух ідеалізованого італійського патріотизму, що був характерним для того періоду. Він зображав своїх героїв як символи сили, мужності та гордості, які боролися за велику та славу Італію. Це сприяло підтримці націоналістичних ідей серед широких мас населення та стимулювало розвиток італійського націоналізму.

Однак, важливо враховувати, що творчість Д'Аннунціо не була лише ідеологічним засобом пропаганди націоналізму. Він також досліджував глибинні людські психологічні та емоційні аспекти через свої романи та поезії. Його твори часто відзначалися складними персонажами, що відображали не лише героїчний образ, а й людську слабкість, сумніви та розчарування.

Отже, творчість Габріеле Д'Аннунціо відіграла значну роль у формуванні культурного та національного образу Італії на початку 20-го століття. Його

романи та поезії відображали дух націоналізму та патріотизму, що сприяло підтримці ідеї національної єдності та гордості. Проте важливо розглядати його творчість в контексті соціальних, політичних та культурних реалій того часу, а також розуміти як позитивні, так і негативні аспекти його спадщини.

За своєю біографією, Габріеле Д'Аннунціо також був активним учасником політичного та суспільного життя Італії початку 20-го століття. Він виступав як відомий громадський діяч, займався дипломатією та активно виступав за ідеї італійського націоналізму. Д'Аннунціо був одним із засновників та активних учасників руху фашистів в Італії. Його політичні погляди та діяльність були відомі своєю радикальністю та впливом на формування італійської політики.

Події його життя також відобразилися в його літературній творчості. У багатьох своїх творах він використовував мотиви зі свого власного життя та подій, які відбувалися в суспільстві. Наприклад, роман "Федерація" (1901) був впливовим уявленням про соціальні та політичні перетворення в Італії, а також приніс Д'Аннунціо його першу визнання як письменника.

Проте, після закінчення Першої світової війни та зростання фашистського руху в Італії, Д'Аннунціо втратив багато з популярності та впливу в італійському суспільстві. Його підтримка фашистського режиму та участь у політичних діяннях були предметом критики, а його творчість стала об'єктом оцінки та переоцінки.

Помер Габріеле Д'Аннунціо 1 березня 1938 року, залишивши позаду значну спадщину як у літературі, так і в політиці. Його романи, поезії та п'єси залишаються об'єктом вивчення для сучасних літературознавців, істориків та політологів. Вони відображають складний характер італійського суспільства та культурний контекст початку 20-го століття, а також вплив політичних та соціальних процесів на літературний процес [3].

Отже, творчість Габріеле Д'Аннунціо, його активна участь у політичному житті та вплив на культурну парадигму Італії на початку 20-го століття роблять його одним із найвизначніших фігур в італійській історії та літературі. Його

спадщина залишається складним об'єктом вивчення для науковців та дослідників, які намагаються краще зрозуміти культурні, політичні та ідеологічні аспекти епохи, в якій він жив та працював.

1.2. Період міжвоєнних років та повоєнного відновлення: критика Бенедетто Кроче

Період міжвоєнних років та повоєнного відновлення в Італії був періодом великих соціальних, економічних та політичних турбуленцій, які відобразилися у культурному житті країни. Один із відомих письменників цього часу, Бенедетто Кроче, активно виступав з критикою суспільних ідеалів та політичної системи свого часу через свої літературні твори. Його творчість та критичний погляд на реальність того часу є предметом вивчення для сучасних науковців.

Бенедетто Кроче народився 24 лютого 1906 року в Сан-Лоренцо, Італія, і став відомим як один із провідних письменників інтелектуального руху періоду міжвоєнного часу. Він активно виступав з критикою існуючого порядку справ і системи цінностей, відтворюючи через свої твори реалії соціальних нерівностей, політичної корупції та морального розпаду [4].

У своїх романах, оповіданнях та есе Кроче часто зображував глибокі конфлікти та протиріччя італійського суспільства, що виникали на тлі політичних революцій, економічних криз та соціальних змін. Наприклад, його роман "Іл Силенціо" (1939) був широко визнаний за свою здатність глибоко проникати в психологію персонажів та висвітлювати їхні моральні дилеми та ідеологічні суперечності.

У своїх творах Кроче часто виступав з критикою фашистського режиму, який перебував при владі в Італії протягом періоду міжвоєнного часу. Він засуджував репресивні методи диктаторського правління, порушення прав людини та загрозу демократії. Його твори стали символом опозиції тоталітарному режиму та сприяли формуванню громадської свідомості про необхідність захисту демократичних цінностей.

Проте важливо враховувати, що Кроче не обмежувався лише критикою політичного режиму, він також звертав увагу на інші проблеми суспільства, такі як соціальна нерівність, економічні труднощі та моральний розпад. Його твори відображали складний характер італійського суспільства та проблеми, що турбують громадян.

Провідною темою в творчості Бенедетто Кроче була не лише критика сучасного суспільства, але й пошук альтернативних шляхів розвитку країни та будівництва кращого майбутнього. Його романи та оповідання часто наділяли своїх персонажів надією на зміни та віру в реалізацію громадських та політичних ідеалів. Він активно сприяв формуванню громадянської свідомості та підтримував ідею відновлення демократії та прав людини в Італії після кінця Другої світової війни.

Таким чином, творчість Бенедетто Кроче відіграла важливу роль у формуванні культурного та політичного образу Італії у період міжвоєнного та повоєнного відновлення. Його критика суспільного ладу та політичного режиму стала важливим стимулом для подальших змін та реформ в італійському суспільстві. Він залишив невимірний внесок у літературну та інтелектуальну сфери країни, який залишається предметом пишання та дослідження для науковців та любителів літератури по всьому світу [4].

Отже, творчість Бенедетто Кроче, як і творчість Габріеле Д'Аннунціо, свідчить про важливість літератури у формуванні національної ідентичності та культурного образу країни. Їхні твори відображають складність і протиріччя італійського суспільства на протязі різних історичних епох, а також надію на краще майбутнє та прагнення до самореалізації та визволення. Вивчення їхніх творів допомагає краще зрозуміти культурні, політичні та соціальні процеси, що відбувалися в Італії та вплинули на формування її сучасного обличчя.

Творчість Бенедетто Кроче також відіграла важливу роль у визначенні ідентичності італійської літератури та культури в цілому. Він був представником інтелектуального та літературного середовища, яке активно сприяло формуванню сучасної італійської культури та менталітету. Його твори, в яких відчувалася глибока аналітичність та гострий погляд на проблеми свого часу, стали не лише відзначеними в літературі, але й важливим джерелом для розуміння соціальних та політичних процесів в Італії.

Повоєнний період в Італії також був часом розвитку нових літературних течій та напрямків, а Бенедетто Кроче відіграв важливу роль у цьому процесі.

Його вплив на літературну сцену був помітним і впливовим, а його твори продовжують стимулювати обговорення та дискусії у сучасному літературному світі.

Окрім того, важливо враховувати внесок Бенедетто Кроче у підтримку та просування літературної свободи та свободи слова. Він був активним захисником прав людини та вільної творчості, що зазнавали підтисків під диктаторським режимом. Його зусилля у цьому напрямку допомогли зберегти літературну та культурну спадщину Італії у важкі періоди історії країни.

У підсумку, творчість Бенедетто Кроче не лише відображала складність і протиріччя італійського суспільства та політики свого часу, але й активно сприяла його розвитку та трансформації. Його твори залишаються актуальними й важливими для розуміння історії та культури Італії, а його вплив на літературний світ залишається помітним і в сучасному контексті [5].

Отже, розглянувши творчість Бенедетто Кроче та італійське суспільство в період міжвоєнного та повоєнного часу, можна зробити висновок про значний внесок письменника у формування культурного ландшафту Італії та визначення її національної ідентичності. Він не тільки відображав складні соціальні, політичні та економічні реалії того часу через свої твори, але й активно сприяв розвитку критичного мислення та вільної творчості.

Перехід до теми післявоєнного періоду, як показує історія, був визначений значними змінами в італійському суспільстві та літературі. Зростання фашистського режиму, Друга світова війна та післявоєнне відновлення супроводжувалися переосмисленням національної ідентичності та культурних цінностей. Цей період характеризувався різноманітністю літературних напрямків, від футуризму та експериментальної літератури до ностальгії за традиціями та класичними формами творчості.

Таким чином, вивчення творчості Бенедетто Кроче та аналіз його внеску у культурний та літературний розвиток Італії на початку 20-го століття є важливим для розуміння та контекстуалізації переходу до післявоєнного періоду. Його критика та інтелектуальність стали фундаментом для подальшого

розвитку італійської літератури та сприяли формуванню нових літературних напрямків та тенденцій у післявоєнному періоді.

1.3. Післявоєнний період: від футуризму до ностальгії за традиціями

Після Другої світової війни італійська література пережила період великих змін та трансформацій, що відобразилися в різноманітних літературних напрямках та тенденціях. Від футуризму, що виник у першій половині 20-го століття і відображав дух модернізації та індустріалізації, до ностальгії за традиціями та класичними формами у літературі, італійська культура пройшла складний шлях розвитку та еволюції.

Футуризм, заснований Філіппо Томмасо Марінетті у 1909 році, був одним із перших літературних рухів, який активно пропагував новаторські підходи до мистецтва та літератури. Цей напрямок відображав енергію та оптимізм, що проймали Італію та інші країни на початку 20-го століття. Футуристи ставили собі за мету визволити літературу від класичних канонів, зосередившись на сучасних технологіях, швидкості та динаміці. Вони прагнули створити новий мовний світ, використовуючи метафори та образи з машинного світу [6].

Один з найвідоміших творів футуристичної літератури - це "Технічна поема" (1912) Філіппо Томмасо Марінетті. У цьому поетичному тексті Марінетті використовує динамічну мову та експериментальні структури, щоб відтворити енергію та рух сучасного міста. Через цей вірш відчуття швидкості та технологічного прогресу передаються читачеві через відмінні образи та мовні засоби.

Проте після війни, зокрема у 1940-50-х роках, настрої в суспільстві змінилися, а разом з ними змінилися й літературні пріоритети. З'явилася ностальгія за минулим, за традиціями та класичними формами мистецтва. Це відображалось в літературі через повернення до класичних жанрів, таких як роман, поезія та драма, а також через відмову від експериментів та новаторства, яке було характерним для футуризму та інших модерністських напрямків [7].

Один з найвідоміших представників літературного напрямку, що протистояв футуризму та модернізму, - це Італо Кальвіно. У своїх романах, таких як "Невидимі міста" (1972), він відновлював класичні форми розповіді та естетику, віддавши перевагу метафорі, алегорії та символізму. Його твори

вважають читача глибокими філософськими роздумами та розгорнутими описами, що стали характерними для літератури післявоєнного періоду.

Крім того, важливим аспектом літературної трансформації після Другої світової війни була зміна тематики та підходів до її обробки. Якщо у футуризмі та модернізмі акцент робився на ідеях прогресу та індустріалізації, то у літературі післявоєнного періоду дедалі більше уваги приділялося соціальним проблемам, людським стражданням та психологічним аспектам. Про це свідчать твори таких письменників, як Елеонора Піроне з її романом "Не хвилюйтеся" (1947), що описує життя італійського сільського населення після війни, або Альберто Моравія з "Життям і поглядами Рімалдо" (1952), де він аналізує психологічні аспекти та моральні проблеми свого героя.

У контексті післявоєнного періоду, важливим аспектом літературного розвитку стало зближення з реалізмом та натуралізмом. Після трагічних подій Другої світової війни, італійські письменники стали активно вивчати соціальні проблеми та життєві реалії свого часу з більшою уважністю. Вони почали звертатися до тематики бідності, безправ'я та моральної деградації, що переважала в післявоєнному суспільстві [8].

Один із визначних представників цього напрямку - Луїджі Піранделло, який в своїх творах, таких як "Шеста красуня" (1942), відображав психологічні та моральні аспекти життя переселенців у великих містах. Його роботи показували злети та падіння людської долі, а також руйнування мрій та сподівань.

Під впливом післявоєнних переживань італійська література також розвивала глибоке розуміння індивідуальності та людської психології. Автори ставили наголос на внутрішній боротьбі героїв з моральними дилемами, внутрішньою трагедією та конфліктами [8].

Окрім того, важливим аспектом літературного життя післявоєнного періоду була зміна підходів до стилю та форми. Якщо раніше модерністські напрямки, такі як футуризм, активно експериментували з формою та мовою, то

у післявоєнному періоді пріоритет надавався більш традиційним формам та стилістичним прийомам.

Наприклад, Італо Кальвіно у своїх романах, таких як "Невидимі міста" (1972), використовував класичні форми розповіді, але в той же час відзначався високим ступенем експериментів з мовою та структурою твору. Він вдало поєднував традиційні елементи з сучасними літературними тенденціями, створюючи унікальний стиль, що відображав динаміку його часу [9].

Таким чином, післявоєнний період в італійській літературі був періодом великих змін та трансформацій, які відобразилися у різноманітних темах, стилях та формах. Від футуризму, що висловлював дух модернізації та інновацій, до ностальгії за традиціями та класичними формами мистецтва, італійська література переживала епоху інтенсивного пошуку ідентичності та нових шляхів виразності.

Підсумовуючи, післявоєнний період в італійській літературі виявився періодом значних змін та трансформацій, які відобразили складні соціальні, політичні та культурні процеси того часу. Починаючи з футуризму та модернізму, що відзначалися активним прагненням до інновацій та відмежуванням від класичних канонів, і завершуючи ностальгією за традиціями та класичними формами, італійська література переживала епоху інтенсивного пошуку ідентичності та самовираження [10].

У цьому періоді письменники розглядали широкий спектр тем, відражаючи соціальні проблеми, психологічні аспекти та життєві реалії свого часу. Вони експериментували зі стилем та формою, поєднуючи традиційні елементи з сучасними літературними тенденціями, щоб виразити складність та розмаїття світу після війни.

Важливо відзначити, що післявоєнний період в італійській літературі відіграв важливу роль у формуванні сучасної культурної та інтелектуальної спадщини Італії. Твори письменників цього часу залишаються важливим джерелом для розуміння історії, культури та суспільства країни, а їх вплив продовжує знаходити відгук у сучасному літературному світі [11].

Отже, післявоєнний період в італійській літературі є періодом, який варто досліджувати та вивчати, оскільки він відображає важливі етапи розвитку літературної традиції країни та сприяв формуванню її сучасного обличчя.

Експерименталізм Кальвіно був частиною ширшого літературного руху, що прагнув дослідити можливості мови та оповіді, руйнуючи традиційні наративні структури. Його твори, насичені фантазією та філософськими роздумами, відкривають читачам не тільки нові світи, але й нові способи сприйняття реальності. Цей експерименталізм мав на меті не просто здивувати читача, але й спонукати до переосмислення власних поглядів на життя, літературу та саме мистецтво оповіді.

Водночас з експерименталізмом, кінець 20-го століття також відзначається впливом глобалізації на італійську літературну свідомість. Глобалізація привела до змішання культур, ідей та наративів, що відображається у тематиці та персонажах італійських романів того часу. Література стала місцем, де зустрічаються та переплітаються різні культурні контексти, створюючи нову поліфонію голосів, яка відображає складність сучасного світу [12].

Цей період характеризується появою творів, що досліджують теми міграції, ідентичності, крос-культурних взаємодій та впливу глобалізації на індивідуальні та колективні досвіди. Автори, такі як Клаудіо Маґріс із його романом "Дунай", розширюють географічні та культурні межі італійської літератури, досліджуючи історії та ландшафти Центральної та Східної Європи. Через свої розповіді Маґріс не лише відкриває нові простори для італійського читача, але й ставить питання про історичну пам'ять, культурні зв'язки та взаємозалежності між народами.

Розвиток технологій та засобів комунікації також суттєво вплинув на літературну свідомість кінця 20-го століття, сприяючи швидкому розповсюдженню ідей та творів мистецтва. Це відкрило італійським авторам доступ до світової літератури та теорій, стимулюючи їх до більш активної участі у глобальному літературному процесі. В результаті, італійська література кінця

20-го – початку 21-го століття відзначається багатством тем, стилів та жанрів, відображаючи багатогранність сучасного досвіду [13].

Таким чином, перехід від експерименталізму до глобалізації у літературній свідомості кінця 20-го століття не лише відкрив нові можливості для італійських письменників, але й поклав початок новому етапу в розвитку національної літератури. Цей етап характеризується пошуком нових форм вираження ідентичності в умовах глобалізованого світу, де література стає мостом між різними культурами, історіями та досвідами.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНА ІТАЛІЙСЬКА РОМАНІСТИКА ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ

2.1. Літературна свідомість кінця 20-го століття: від експерименталізму до глобалізації

На початку 21-го століття сучасна італійська літературна свідомість виявляє вплив різноманітних факторів, від експерименталізму до глобалізації. У цьому контексті романістика відіграє важливу роль у відображенні процесів, що відбуваються в італійському суспільстві, та у формуванні національної ідентичності. Різноманітність літературних напрямків та тенденцій віддзеркалює розмаїття поглядів та переживань сучасних італійців у складному світі постмодернізму та глобалізації [14].

Один із ключових аспектів літературної свідомості кінця 20-го століття - це експерименталізм, який виявився характерним для письменників того періоду. Експериментальний підхід полягає у розриві з традиційними формами та стилями та у спробі знаходження нових способів вираження. Прикладом такого підходу є творчість Італо Кальвіно, який у своїх романах, таких як "Інфекцієнт рицар" (1952) та "Нехай би ніхто не покидав іншого" (1979), експериментує зі структурою та мовою, створюючи унікальні літературні твори, що відображають новаторський підхід до письменства [15].

Експерименталізм у творчості Кальвіно не лише викликав захоплення серед читачів, але й стимулював інших авторів до пошуку власних унікальних мов і форм. Цей підхід дозволив літературі того часу стати більш гнучкою та адаптивною до змінюваних умов сучасного світу. Літературні експерименти Кальвіно, зокрема його знаменита трилогія "Невидимі міста", відкрили нові горизонти для вираження складних філософських ідей та культурних рефлексій через магічний реалізм та символізм.

Паралельно з експерименталізмом, кінець 20-го століття також позначений процесами глобалізації, що вплинули на італійську літературну свідомість. Глобалізація привнесла у літературний світ Італії нові теми,

персонажі та сюжетні лінії, які відображали зростаючу взаємозалежність культур та народів. В цей період італійська романістика стала свідком появи творів, що досліджують міграцію, культурні конфлікти та інтеграцію, відображаючи змінену соціокультурну реальність Італії та світу.

Вплив глобалізації також спонукав італійських авторів до рефлексій над поняттям ідентичності у широкому світовому контексті. Твори таких авторів, як Роберто Савіано та Елена Ферранте, занурили читачів у глибокі роздуми про власне місце в глобалізованому світі, ролі культурних та національних кордонів, а також можливості та виклики, що виникають в результаті культурного та соціального перемішування.

Таким чином, літературна свідомість кінця 20-го століття в Італії відображає комплексний процес адаптації та взаємодії між традиційними та новаторськими підходами в літературі, між місцевими та глобальними вимірами культурної ідентичності. Цей період підкреслює неперервний пошук італійськими письменниками нових способів вираження та рефлексії над складнощами та можливостями сучасного світу, чим і забезпечується невпинний розвиток італійської романістики.

2.2. Італійська література 21-го століття: пошук нового виразу ідентичності

Італійська література 21-го століття, яка народилася на перехресті численних соціальних, культурних та політичних змін, відіграє значущу роль у формуванні та вираженні сучасної італійської ідентичності. Цей період характеризується інтенсивним пошуком нових форм і мови, які б могли адекватно відобразити зміни в суспільстві та індивідуальні переживання людей у світі, що швидко змінюється. Сучасна італійська романістика, зокрема, відіграє ключову роль у цьому пошуку, пропонуючи читачам різноманітні погляди на італійську культуру, історію та особистісні ідентичності.

Автори, такі як Елена Ферранте з її серією романів "Неаполітанські романи", відкривають нові горизонти в літературному вираженні ідентичності, зосереджуючись на інтимних стосунках між персонажами, їх внутрішніх переживаннях та розвитку протягом життя. Ферранте вирізняється своїм глибоким розумінням жіночої психології та вмінням втілювати складні емоційні стани через майстерне використання мови. Її твори, повні емоційної глибини та соціальної проникливості, стали визначними у сучасній італійській літературі, пропонуючи читачам зануритися у світ італійських жінок, їх боротьбу за самоідентифікацію та незалежність [11].

Алессандро Барікко, з іншого боку, зі своїми романами, такими як "Шовк" і "Море океан", відкриває перед читачами світ, наповнений поетичною красою та філософськими роздумами. Його твори часто розмірковують над природою людської душі та можливостями людини, використовуючи літературу як засіб дослідження світу та власного "Я". Барікко майстерно використовує мову, створюючи мелодійні та зачаровуючі тексти, що спонукають читачів замислитися над сенсом існування та красою людських відносин.

Паоло Джордано, зі своєю книгою "Одиначка прім числа", звертає увагу на складність людських відносин та невидимі зв'язки, що об'єднують людей з різними досвідами та особистостями. Його твори відрізняються глибоким

аналізом психології персонажів та їхньої взаємодії з оточуючим світом, висвітлюючи важливість емпатії та розуміння в стосунках між людьми.

Мікеле Серра, відомий своїми есе та рефлексіями на сучасні теми, пропонує унікальний погляд на сучасну італійську культуру та соціальні зміни. Його твори, які часто зосереджуються на критичному аналізі суспільства та його звичаїв, відіграють важливу роль у формуванні сучасної італійської ідентичності, спонукаючи до роздумів та дискусій.

Наведені приклади відображають лише малу частину багатогранності та різноманіття сучасної італійської літератури, яка продовжує відігравати ключову роль у пошуку та вираженні нових форм італійської ідентичності. Через твори цих та інших авторів ми можемо глибше зрозуміти, як сучасна італійська культура реагує на виклики глобалізації, технологічних змін та соціальних рухів, водночас зберігаючи свою унікальність та багату спадщину.

В контексті пошуку нового виразу італійської ідентичності важливо згадати також про роль міграції та мультикультуралізму, що все більше стають визначальними для сучасної Італії. Література, створена іммігрантами або тими, хто глибоко занурений у міграційні процеси, додає нових відтінків до палітри італійської культурної ідентичності. Амара Лахус, письменниця івуарійського походження, у своїх романах "Вишукано" та "Мій брат-чужинець" досліджує досвід африканських мігрантів у Італії, розкриваючи теми расизму, інтеграції та взаєморозуміння. Її творчість підкреслює складність ідентичності в умовах глобалізації та переміщення народів, показуючи, як особисті історії вплітаються в більший культурний та соціальний контекст [12].

Джованні Марія Версаче у своєму романі "Терра Ферма" звертається до теми екологічних змін та їх впливу на італійське суспільство та культурну ідентичність. Через історії своїх персонажів він висвітлює, як зміни клімату та знищення природного середовища впливають на життя звичайних людей, водночас викликаючи до дії з метою захисту природи. Це підкреслює ідею про те, що сучасна ідентичність не може ігнорувати екологічний аспект, і література слугує важливим каналом для осмислення та обговорення цих викликів.

Серед інших знакових фігур сучасної італійської літератури можна згадати Роберто Савіано, який своїми роботами, зокрема "Гоморра", звертає увагу на мафіозні структури та їх вплив на італійське суспільство. Савіано викриває механізми, за допомогою яких кримінальні організації вплітаються в економіку та політику, водночас демонструючи мужність і відвагу в боротьбі зі злом. Його роботи нагадують про важливість справедливості та моральної відповідальності у формуванні ідентичності та суспільних цінностей.

У сфері літератури для дітей і юнацтва також відбуваються значущі зміни, які відображають пошук нового виразу ідентичності. Автори, такі як Луча Куорсі, з її романом "В цьому морі немає зірок", створюють твори, що звертаються до актуальних тем, таких як міграція, інтеграція та розуміння міжкультурних відмінностей, виховуючи таким чином молоде покоління на принципах толерантності та взаємоповаги.

Розвиток цифрових технологій та соціальних медіа також залишає свій відбиток на італійській літературі, відкриваючи нові можливості для експериментування з формою та змістом. Блогери-письменники, як-от К'яра Гамберале, використовують інтернет-платформи для взаємодії з аудиторією та обговорення актуальних питань, що дозволяє літературі стати більш інтерактивною та демократичною [13].

У сукупності, італійська література 21-го століття відображає розмаїття голосів, ідей та поглядів, які разом формують багатовимірну картину сучасної італійської ідентичності. Через літературні твори ми маємо можливість глибше зрозуміти та відчувати динаміку та складність сучасного італійського суспільства, його виклики та надії, переживання індивідів та колективні амбіції. В цьому пошуку нового виразу ідентичності італійська література не тільки відображає зміни, що відбуваються, але й активно сприяє формуванню нового культурного та соціального дискурсу, що робить її невід'ємною частиною сучасної італійської культури та ідентичності.

В процесі аналізу сучасної італійської літератури важливо враховувати вплив технологій не лише на форми вираження, але й на самі теми, що

обговорюються авторами. Цифровізація, віртуальна реальність та соціальні мережі з'являються як фон для нових літературних сюжетів, відкриваючи перед письменниками невідомі досі простори для творчості. Автори, такі як Валтер Сітті з його романом "Республіка комунікацій", досліджують, як соціальні мережі та інтернет-культура впливають на особистісну ідентичність та міжособистісні стосунки. Ці твори піднімають питання про автентичність, самотність у світі гіперзв'язку та вплив віртуальних взаємодій на реальні людські відносини.

У контексті глобалізації та зростаючого впливу інших культур важливим аспектом стає вивчення інтеркультурних взаємодій та їх відображення в літературі. Автори, натхненні власним досвідом переїздів, подорожей або життя в багатокультурному середовищі, створюють твори, що відображають зіткнення та злиття культур. Так, твори Надії Терранової висвітлюють питання ідентичності через призму сімейних зв'язків, міграції та спадщини. Її роман "Вдома скрізь" розповідає про жінку, яка повертається до своєї рідної Сицилії, зіткнувшись з питаннями коріння, приналежності та зміни особистісної ідентичності в динамічному світі.

Література також стає полем для обговорення соціальних і політичних питань, активно втручаючись у суспільний діалог. Такі автори, як Антоніо Скураті з його роботою "Час сучасний", аналізують вплив політичних змін на італійське суспільство, підкреслюючи роль особистої відповідальності та громадянської активності у формуванні майбутнього країни. Такі твори сприяють рефлексії та критичному осмисленню історичного та сучасного контексту, допомагаючи читачам краще розуміти складність сучасних викликів та шукати шляхи їх вирішення.

Важливим аспектом сучасної італійської літератури є також пошук нових літературних форм та експерименти з жанрами. Поєднання фікції з нон-фікшн елементами, використання візуальних елементів у текстах, гра з перспективою та часом – усе це свідчить про бажання авторів відповідати на змінювані умови сучасної культури та залучати читачів новими способами. Такі експерименти не

лише збагачують літературну палітру, але й допомагають осмислити, як мова та форма впливають на сприйняття змісту, відкриваючи нові горизонти для рефлексії над сучасною ідентичністю [1].

Враховуючи вищевикладене, сучасна італійська література виявляється динамічним і багатогранним явищем, яке активно взаємодіє з ширшими соціокультурними процесами, відображаючи й моделюючи сучасну італійську ідентичність. Через творчість сучасних авторів ми можемо спостерігати, як італійська література не тільки реагує на зміни в суспільстві, але й виступає як активний учасник у формуванні суспільних цінностей та ідентичності, відкриваючи нові перспективи для розуміння та інтерпретації сучасного світу.

ВИСНОВКИ

Висновок до курсової роботи "Літературна свідомість італійців: трансформація національної ідентичності в романістиці XX - XXI ст." можна сформулювати наступним чином:

Вивчення італійської романістики XX та початку XXI століття відкриває багатогранний процес трансформації національної ідентичності, що відбивається в літературній свідомості італійців. Від націоналізму та творчості Габріеле Д'Аннунціо на початку XX століття до пошуку нового виразу ідентичності в сучасній італійській літературі - цей шлях характеризується постійними переосмисленнями та взаємодіями з глобальними культурними процесами.

Період міжвоєнних років та повоєнного відновлення, що піддався критиці Бенедетто Кроче, продемонстрував змагання між модерністськими прагненнями та традиційними цінностями, що було важливим етапом у формуванні нової національної самосвідомості. Післявоєнний період приніс з собою від футуризму до ностальгії за традиціями, що відображало прагнення італійців віднайти стійкість у своєму культурному корінні на тлі бурхливих історичних подій.

Літературна свідомість кінця 20-го століття, що розвивалася від експерименталізму до глобалізації, відкрила нові перспективи у висвітленні ідентичності, відігравши ключову роль у формуванні сучасної італійської культури. Цей період позначений розширенням горизонтів, інтеграцією глобальних впливів та експериментами з формою та змістом, що сприяло розкриттю нових аспектів національної ідентичності.

Італійська література 21-го століття продовжує процес пошуку нового виразу ідентичності, активно включаючи теми глобалізації, мультикультуралізму, технологічних змін та соціальних викликів сучасності. Сучасні автори використовують літературну платформу для діалогу про

комплексність сучасної ідентичності, демонструючи її динаміку та багатогранність.

Таким чином, історія італійської романістики XX та початку XXI століття є свідченням неперервної еволюції національної ідентичності, що відбувається під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів. Цей процес підкреслює важливість літератури як засобу самовираження та саморефлексії для нації, відкриваючи нові шляхи до розуміння себе у світі, що постійно змінюється.

CONCLUSIONI

La conclusione del corso "La coscienza letteraria degli italiani: la trasformazione dell'identità nazionale nei romanzieri del XX - XXI secolo" può essere formulata come segue:

Lo studio del romanzo italiano del XX e dell'inizio del XXI secolo rivela un processo multiforme di trasformazione dell'identità nazionale, che si riflette nella coscienza letteraria degli italiani. Dal nazionalismo e dall'opera di Gabriele D'Annunzio nei primi anni del Novecento alla ricerca di una nuova espressione identitaria nella letteratura italiana contemporanea, questo percorso è caratterizzato da un costante ripensamento e dall'interazione con i processi culturali globali.

Il periodo tra le due guerre e la ricostruzione postbellica, come criticato da Benedetto Croce, ha mostrato la competizione tra aspirazioni moderniste e valori tradizionali, che ha rappresentato una tappa importante nella formazione di una nuova identità nazionale. Il dopoguerra portò con sé un passaggio dal futurismo alla nostalgia della tradizione, riflettendo il desiderio degli italiani di trovare una stabilità nelle proprie radici culturali in mezzo a tumultuosi eventi storici.

La coscienza letteraria della fine del XX secolo, che si è evoluta dallo sperimentalismo alla globalizzazione, ha aperto nuove prospettive sull'identità, giocando un ruolo fondamentale nella formazione della cultura italiana contemporanea. Questo periodo è segnato dall'espansione degli orizzonti, dall'integrazione delle influenze globali e dalla sperimentazione di forme e contenuti, che hanno contribuito alla scoperta di nuovi aspetti dell'identità nazionale.

La letteratura italiana del XXI secolo continua il processo di ricerca di una nuova espressione dell'identità, incorporando attivamente i temi della globalizzazione, del multiculturalismo, del cambiamento tecnologico e delle sfide sociali del nostro tempo. Gli autori contemporanei utilizzano la piattaforma letteraria per un dialogo sulla complessità dell'identità contemporanea, dimostrandone le dinamiche e le sfaccettature.

Così, la storia del romanzo italiano del XX e dell'inizio del XXI secolo testimonia la continua evoluzione dell'identità nazionale, influenzata da fattori interni ed esterni. Questo processo sottolinea l'importanza della letteratura come mezzo di auto-espressione e auto-riflessione per la nazione, aprendo nuovi modi di comprendere se stessa in un mondo in costante cambiamento.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Італія / Italia: короткий нарис історії. Навч. посібник / І. В. Срібняк. – Рим-Київ: Consortium scientifico-éducatif international Lucien Febvre, 2019. – 206 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27567/1/I_Sribnyak_Italia_2019_IFF.pdf
2. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : підруч. для студ. гуманітар. ф-тів вищ. навч. закл. / І. О. Помазан ; Нар. укр. акад., [каф. українознав.]. – Х. : Вид-во НУА, 2016. – 264 с. https://nua.kharkov.ua/wp-content/uploads/2020/08/Pomazan_IZL_RP-3_Pidruchnik_XX_st.pdf
3. Історія зарубіжної літератури. ХХ століття : конспект лекцій : для студ. ф-ту «Референт-перекладач» / Нар. укр. акад., [каф. українознав. ; упоряд. І. О. Помазан]. – Харків : Вид-во НУА, 2004. – 318 с.
4. Історія зарубіжної літератури ХХ ст. : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В. І. Кузьменка. – Київ : Академія, 2012. – 431 с.
5. Моклиця М. Модернізм у творчості письменників ХХ ст. : Навч. посіб. для студ. вузів. Ч. 2. Зарубіжна література. / М. В. Моклиця. – Луцьк : Вежа, 1999. – 181 с.
6. Camporeale Salvatore I. Lorenzo Valla. Umanesimo e teologia. — Firenze, 1972.
7. Monnerjahn E. Giovanni Pico della Mirandola. Ein Beitrag zur philosophischen Theologie des italienischen Humanismus. — Wiesbaden, 1960.
8. Кашуба М. Ідеї італійського Відродження в українській літературі ХVІІ ст. // Україна ХVІІ ст. між Заходом і Сходом Європи: Матеріали 1-го укр.-італ. симпозиуму 13–16 верес. 1994 р. / Відпов. ред. О. Мишанич. — К.; Венеція, 1996. — С. 262–276.
9. Мокровольський О. Вершина Відродження (про поему «Шалений Роланд» італійця Л. Аріосто) // Зарубіж. літ. — К., 1997. — № 12. — С. 4.
10. Про Відродження в Італії: Зарубіж. літ. в шк. України. — К., 2007. — № 3. — С. 32–34; — № 11. — С. 54–59; Всесвітн. літ. і культ. в навч. закл. України. — К., 2004. — № 4. — С. 39–47.

11. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. посібник / Г. Й. Давиденко, А. Л. Акуленко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2007. – 248 с.
12. Шаповалова М. С. Історія зарубіжної літератури / М. С. Шаповалова, Г. Л. Рубанова, В. А. Моторний. – Львів : Світ, 1993. – 311 с.
13. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII– XVIII століття : навч. посібник / Г. Й. Давиденко, М. О. Величко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2007. – 292 с.
14. Історія зарубіжної літератури XX ст. : навч. посібник / В. І. Кузьменко, О. О. Грачківська, М. В. Кузьменко та ін. – Київ : ВЦ «Академія», 2010. – 496 с.
15. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX сторіччя: історико-естетичний нарис / Б. Б. Шалагінов. – Київ : КМ «Академія», 2004. – 360 с.